

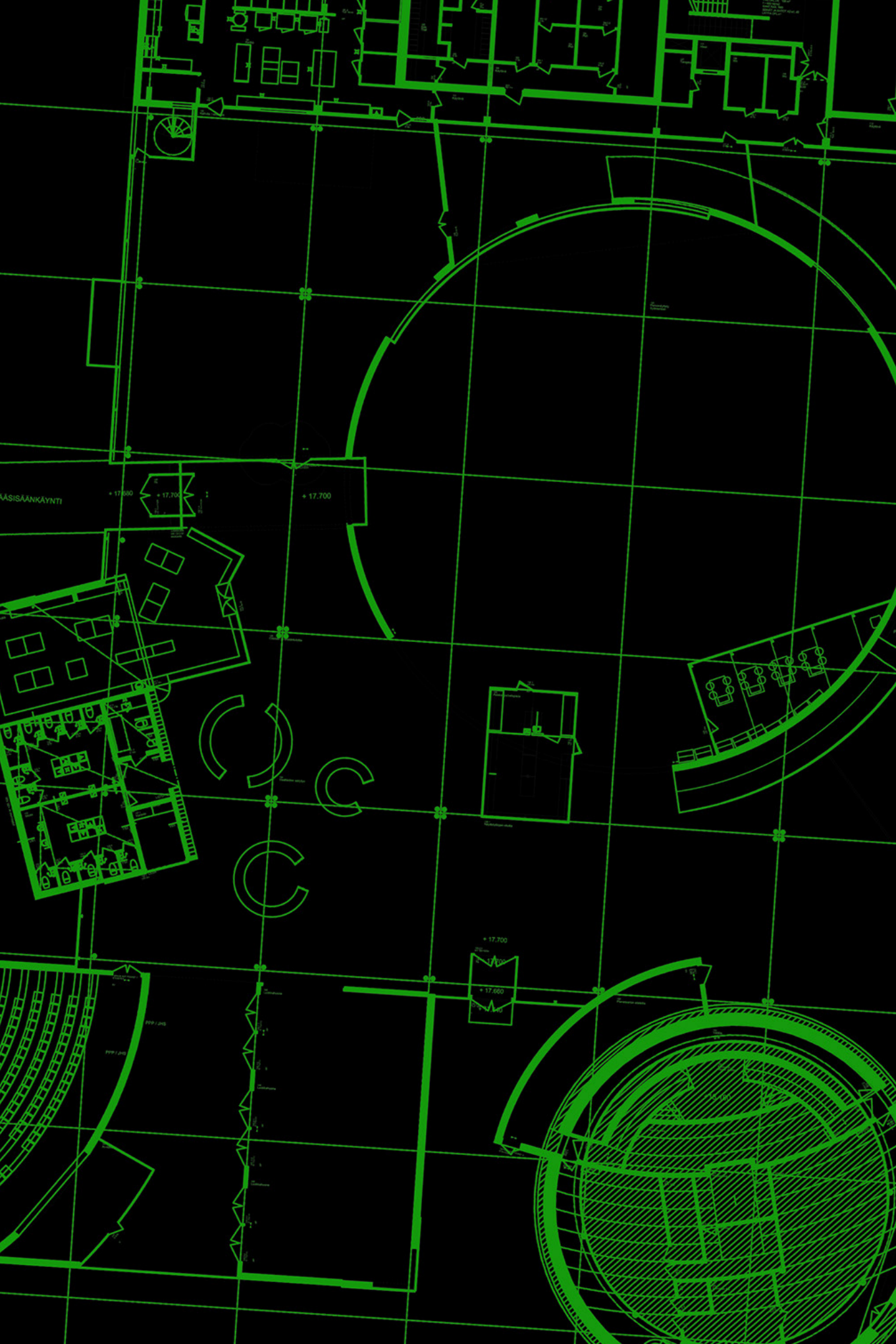

Vuosi- kertomus

2020

Heureka

Oivaltamisen iloa!

Vuosikertomus

Heureka 2020

5

Yhteistyöllä selvisimme
elinvoimaisina

6-7

Heurekan yleisö

8-13

Näyttelyt ja
näyttelyhankkeet

14-15

Planetaarion ohjelmisto

16

Tapahtumat

17-20

Oppimishjelmat ja
oppimateriaalit

21

Kansainvälinen
Heureka

22-23

Henkilöstö ja organisaatio

24-27

Talous, tunnusluvut,
tuloslaskelma ja tase

28-29

Kumpanit ja tuki

30-31

Kiinteistö Oy Tiedepuisto
Tiedekauppa Magneetti Oy

32-33

Heureka Overseas
Productions Ltd Oy

Tehtävä:

Oivaltamisen iloa ja elämyksiä kaikille!

Visio:

Ainutlaatuisin tapa kokea, oppia ja innostua tieteestä.

Yhteistyöllä selvisimme elinvoimaisina

Vuosi 2020 alkoi Heurekassa vauhdikkaasti: tammikuu oli historiamme kaikkien aikojen vilkkain ja helmikuu toiseksi vilkkain yleisömenestys. Heurekan pitkäkestoisin dinosaurinäyttely oli auki viimeisiä viikkoja. Yleisö oli ottanut Jättimäiset dinosaurukset omakseen ja sen kunnianhimoisesti toteutettu sisältö ja lavastus saivat ansaittua kiitosta ja huomiota.

Maaliskuun alkupäivinä koronavirustilanne heikkeni Euroopassa nopeasti. Kun valtioneuvosto torstaina 12.3.2020 järjesti tiedotustilaisuuden suunniteltavista viruksen leviämisen ehkäisytöimenpiteistä, päätimme vastuullisesti sulkea myös Heurekan jo viikonlopusta alkaen. Maanantaina 16.3.2020 alkoivatkin laajat rajoitustoimet, joiden arveltiin kestävän toukokuun loppuun saakka. Tilannetta leimasi epävarmuus.

Kevään varaukset, tapahtumat ja näyttelyavajaiset joko peruttiin tai siirrettiin tuonnemmaksi. Kesän tiedeleirit peruttiin. Henkilöstöä lomautettiin. Samanaikaisesti etsittiin vaihtoehtoisia tapoja täyttää Heurekan tehtävä. Kaikki digitaalinen oppimateriaalimme koottiin helposti löydettäväksi Heurekan verkkosivulle ja uutakin tuotantoa julkaistiin. Heurekan Sävelkorvatesti keräsi muutamassa viikossa lähes 40 000 käyttäjää.

Heurekalaisten luovuus kukoisti, vaikka ovet olivat yleisöltä kiinni. Pandemia aiheutti viivästyksiä tavaran-toimituksissa ja häyttasi yhteydenpitoa, mutta näyttelytuotanto pysyi käynnissä. Kokoukset ja neuvottelut siirtyivät digitaalisiksi. Vuoden mittaan Heureka Shopin verkkokauppa kolminkertaistui. Huikeimman digiloikan otti tiedeleiritiimi, joka ei tyytynyt kesän leirien perumiseen, vaan halusi kokeilla niiden toteutusta etänä. Lyhyestä valmisteluajasta huolimatta digitalisointi onnistui mainiosti, ja opimme kokemuksen kautta etäleirien monet mahdollisuudet.

Avasimme Heurekan uudelleen 10.6.2020 erityisjärjestelyin, jotka takasivat turvallisen vierailun. Kävijämäärä rajattiin aluksi 500 henkeen päivässä ja heinäkuussa raja nostettiin 750 vierailijaan. Käsien pesusta ja turvaväleistä muistutettiin. Käsien desinfiointipisteitä lisättiin ja yleisötilat käsiteltiin valokatalyysipinnoitteella, joka tuhoaa bakteereita ja viruksia. Yleisö hyväksyi toimenpiteet, ja juhannuksesta alkaen kesän kävijämäärät palautuivat normaaleiksi.

Heinäkuun alusta liityimme mukaan Museokortti-järjestelmään, mikä laajensi tiedekeskuksen yleisöpohjaa. Kortti löytyy useimmiten yli 55-vuotailta sekä nuorilta aikuisilta, jotka ovat olleet Heurekan lapsiperhevaltaisessa yleisössä aliedustettuja ryhmiä. Kyselyjemme mukaan Heurekan kävijöistä vuonna 2018 vain noin 2 %:lla oli Museokortti, ja nyt järjestelmään liittytyämme yli 20 % saapuu museokorttilaisena. Kortin menestys ja onnistunut markkinointi ovat modernisoineet suomalaisten käsitystä museoista, ja Heurekan mukaantulo vauhdittaa tätä myönteistä kehitystä.

Vaikka pandemian toinen aalto sai meidät sulkemaan Heurekan uudestaan 30.11.2020 alkaen aina seuraavan vuoden puolelle, olemme toistaiseksi selvinneet kuivin jaloin. Taloudellinen tulos jäi lievästi positiiviseksi, vaikka jouduimme olemaan kiinni kolmanneksen koko vuodesta. Kiitos kuuluu henkilökunnalle, joka mukautui hankalassa tilanteessa tehtyihin vaikeisiin päätöksiin, ja säilytti luovan vireensä, työn ilon sekä hyvän yhteishengen. Tämä näkyi syksyllä tehdystä henkilöstön työterveyskyselyssä.

Lämmin kiitos Oulun yliopiston vararehtoriksi siirtyneelle Tapio Koivulle, jonka jäljissä on ollut vaivatonta astua mainiossa kunnossa olevan Heurekan toimitusjohtajan tehtäviin. Heurekan menestyksen takana on paitsi osaava henkilöstö, myös yleisö, sidosryhmiemme ja kumppaniemme luottamus, jota on Tapion johdolla johdonmukaisesti ja menetyksellä rakennettu.

Tuoreimpana osoituksena Heurekan nauttimasta arvostuksesta on suomalaisen tiedepääoman kartuttamishankkeemme saama Strategisen tutkimusneuvoston pitkäjänteinen rahoitus. Seuraavan kuuden vuoden aikana voimme yhdessä yliopistokumppanien ja vastaperustetun Suomen tiedekeskukset-verkoston kanssa miettiä ja myös panna toimeksi, miten tavoittaisimme yhä useampia kokemaan, oppimaan ja nauttimaan tieteen maailmasta.

Hyvää tutkitun tiedon teemavuotta 2021!

Mikko Myllykoski
Toimitusjohtaja

Heurekan yleisö

Heurekassa vieraili vuoden 2020 aikana 165 428 kävijää. Koronaviruspandemian aiheuttaman poikkeuksellisen vuoden aikana Heureka jouduttiin pitämään suljettuna kaikkiaan 119 päivää, keväällä 88 päivää (14.3.–10.6.2020) ja loppuvuonna 31 päivää (30.11.–31.12.2020). Sulkuaika jatkui vielä vuoden 2021 puolelle.

Heurekan ulkopuolella tapahtuvan outreach-toiminnan kautta Heureka-elämysten kokijoita oli lähes 10 000. Koronavuonna luotujen ja verkon kautta jaettujen digitaalisten Heureka-elämysten kokijamäärä nousi useisiin kymmeniin tuhansiin.

Heurekan kävijöistä valtaosa on perheitä ja ryhmiä, jotka vierailevat tiedekeskuksessa vapaa-ajallaan lähinnä viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Normaalisti vuoden aikana kävijöistä noin 50 000 on koulu- ja oppilaitosryhmiä, joiden vierailut ajoittuvat lukuvuosien arkipäiviin. Vuonna 2020 näitä ryhmiä

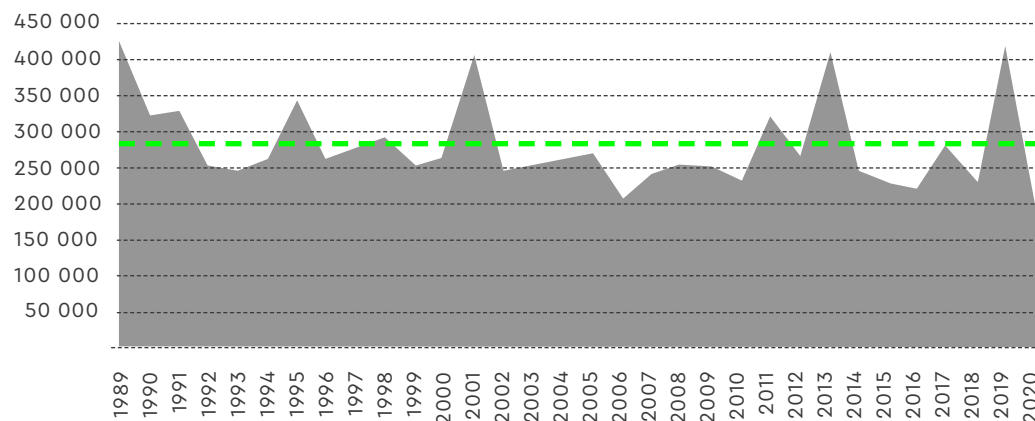
oli vierailijoista vain 13 644. Määrään vaikutti erityisesti kevään luokkaretkisesongin menetys, kun Heureka oli suljettuna.

Heureka liittyi 1.7.2020 Museokortti-kohteisiin. Siitä alkaen yli 20 % vierailijoista on tullut Heurekaan Museokortilla. Museokortti laajensi Heurekan yleisöpohjaa, sillä kortin käyttäjiä ovat useimmiten yli 55-vuotiaita ja nuoria aikuisia, jotka ovat aiemmin olleet Heurekan vierailijoissa aliedustettuja ryhmiä.

Heureka säilytti koronavuodesta huolimatta asemansa vapaa-ajankeskusten kärkijoukossa vuosittaisessa Taloustutkimuksen Vapaa-ajankeskusten imago-tutkimuksessa. Kokonaisuutena kaikista mielikuvatekijöistä annetuissa arvioissa Heureka oli 30 tutkitusta kohteesta ykkösenä, ja yleisarvosanalla mitattuna kolmannella sijalla. Tutkimuksen mukaan Heureka on kohde, johon yleisö haluaisi mieluiten mennä seuraavan vuoden aikana.

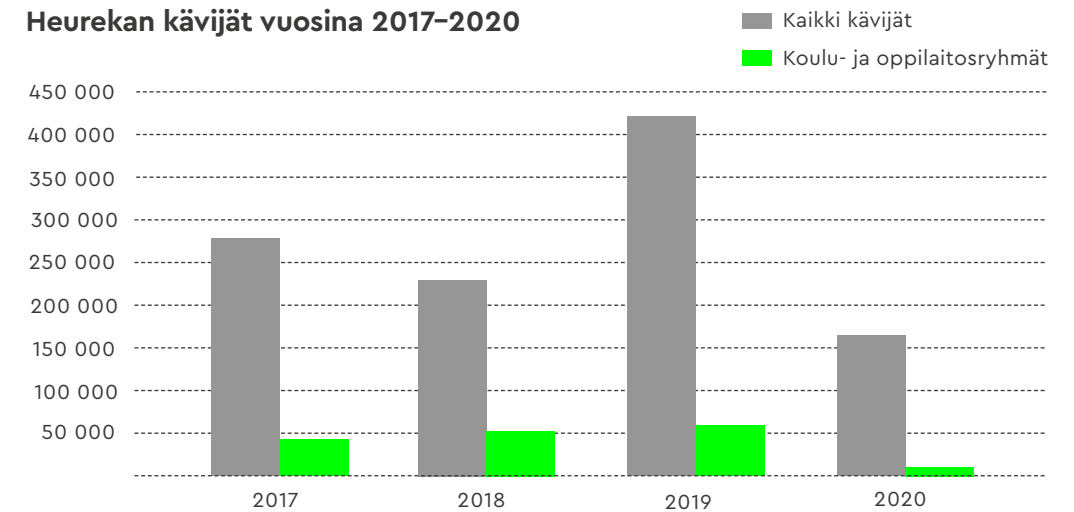
Kävijämäärät 1989–2020

Kävijämäärältään Heureka on Suomen suosituimpia maksullisia vierailukohteita. Kun tiedekeskusta 1980-luvulla suunniteltiin, sen vuosittaiseksi kävijämääräksi arvioitiin noin 250 000. Keskiarvo on noussut hieman korkeammaksi, noin 280 000 vuosittaiseen vierailijaan. Määrä vaihtelee vuosittain riippuen mm. Heurekan ja muiden vapaa-ajankeskusten tarjonnasta sekä taloudellisesta tilanteesta, joka vaikuttaa kysyntään ja kulutuspäätöksiin eri kävijäryhmissä. Vuonna 2020 kävijämäärä jäi pieneksi pandemian vuoksi.

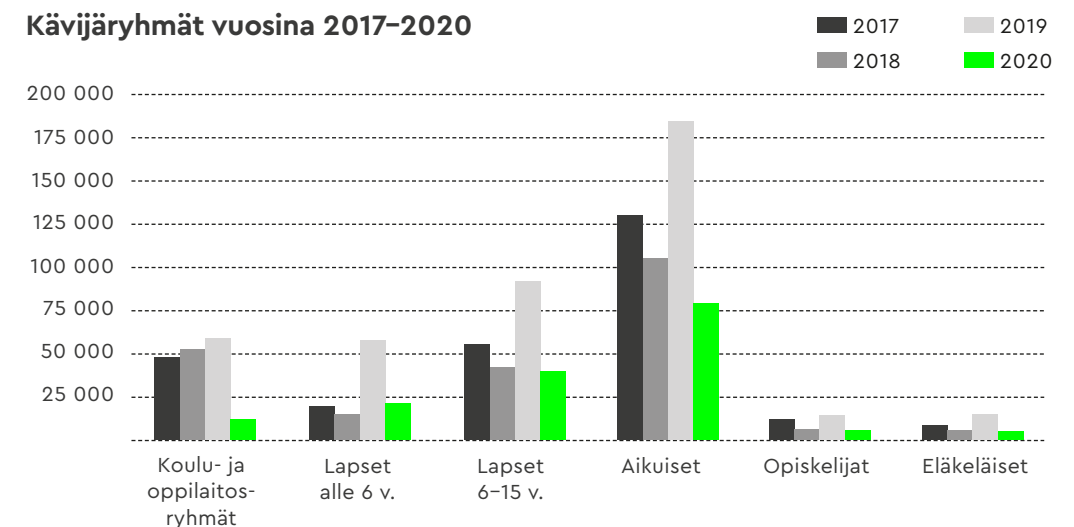

Heurekan kävijämäärät 1989–2020. Yli 400 000 kävijän raja on ylitetty neljästi Heurekan historiassa: avajaisvuoden 1989 lisäksi vuonna 2001 Dinosaurusten perhe-elämä, vuonna 2013 Body Worlds ja vuonna 2019 Jättimäiset dinosaurukset olivat poikkeuksellisen menestyksekkäitä näyttelyitä.

Heurekan kävijät vuosina 2017–2020

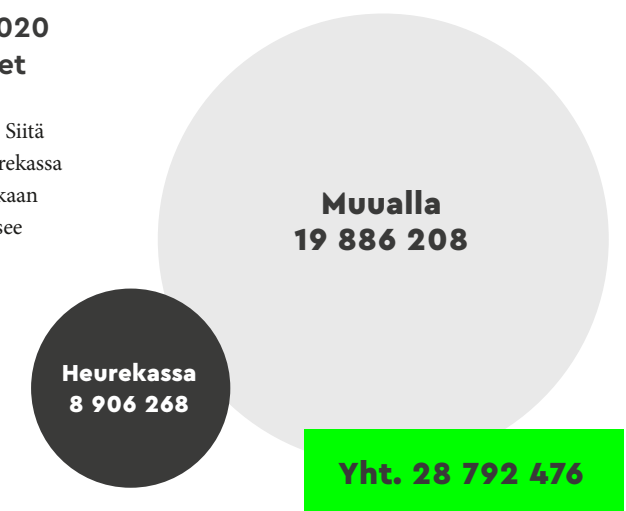

Kävijäryhmät vuosina 2017–2020

Heurekan näyttelyitä 1989–2020 Heurekassa ja muualla nähneet

Heureka avattiin yleisölle huhtikuussa 1989. Siitä alkaen Heurekan näyttelyitä on nähnyt Heurekassa yli 8,9 miljoonaa kävijää. Kun lasketaan mukaan Heurekan näyttelyitä muualla nähneet, nousee kokonaisyleisömäärä noin 28,8 miljoonaan.

Näyttelyt ja näyttelyhankkeet

Vuonna 2020 Heurekassa avattiin kolme uutta vuorovai-
kutteisista ja elämyksellistä näyttelyä – puun ominaisuuksia
esittelevä SuperPUU, suolistomikrobien merkitystä
ihmisen hyvinvoinnille käsittelevä Suoliston salaisuus
sekä tapahtumatorille rakennettu Pellolta avaruuteen,
joka esitteli modernia maataloutta. Lisäksi tiedepuisto
Galilein tarjoaa täydennettiin uusilla näyttelykohteilla.

Aiemmin avatuista näyttelyistä esillä oli maaliskuun
puoliväliin saakka suuren suosion saanut Jättimäiset
dinosaurukset ja syyskuun alkuun saakka Heurekan
tuottama Aivot narikasta! -näyttely.

Lisäksi Heurekan näyttelyvalikoimaan kuuluivat edel-
leen fysiikan ja havaintopsykologian ilmiöitä havain-
nollistava Heureka-klassikot sekä päänäyttelyalueen
teemanäyttelyt Kiertotehdas, Älykäs kaupunki, Sähkö-
lä, Suolistossa suhisee, Kolikon tie ja Tiedettä pallolla.

SuperPUU

10.6.2020– 18.9.2022

Koronasulun jälkeen avattu moniaistinen ja elämyksellinen SuperPUU-näyttely käsittelee puumateriaalin ominaisuuksia ja käyttämahdollisuuksia tulevaisuuden yhteiskuntien rakentamisessa.

Vuorovaikutteisessa ja visuaalisesti vahvassa näyttelyssä kävijä pääsee tutustumaan puun työstämisen perinteisiin ja moderneihin teknologioihin, metsien ja puutuotteiden merkitykseen ilmastonmuutoksen hillinnässä sekä puumateriaalin monipuolisiin ominaisuuksiin tuotteissa ja rakentamisessa.

Heurekan tuottaman näyttelyn pääyhteistyökumppani on ympäristöministeriön puurakentamisen toimenpideohjelma ja mukana ovat myös Puutuoteteollisuus ry, Metsäsäätiö, Metsä Wood, Stora Enso, UPM Plywood, Isku, Novart ja Versowood.

66 559 kävijää vuoden 2020 aikana | 385 kävijää/päivä

Pelloilta avaruuteen

10.6.2020–4.10.2020

Tapahtumatorilla esiteltiin modernia viljan- ja maidon-
tuotantoa pienoisnäyttelyllä, jonka muotoili ja rakensi
kuopiolainen Fantasia Works Heurekan sisältösuunni-
telman pohjalta. Näyttelyn yhteistyökumppaneita olivat
Vaasan Oy, Valio Oy, Ruukku ry, Lantmännen Agro,
Luonnonvarakeskus (Luke), Kotitalousopettajien liitto,
ProAgria, ELO – Suomalaisen ruokakulttuurin edistä-
missäätiö ja Lantmännen Unibake.

48 320 kävijää esilläoloaikana | 413 kävijää/päivä

Suoliston salaisuus

10.10.2020–24.10.2021

Näyttely valottaa suoliston toimintaa, erityisesti sen mikrobistoa, sekä auttaa ymmärtämään, miten voimme käyttää
näitä tietoja voidaksemme paremmin. Näyttelyssä on kolme osaa: Kierros ruoansulatuksen saloihin, Suoliston mik-
rofloora esittäytyy ja Suoliston hyvinvointi. Näyttelyssä voi muun muassa katsoa peilistä omien ruoansulatuselimien
sijainnin, nähdä oikean plastinoidun ruoansulatuselimistön, opetella istumaan vessanpöntöllä suoliston toiminnalle
suosiollisella tavalla sekä havainnoida ulosteen koostumusta.

Näyttely on Pariisin tiedekeskuksen Cité des sciences et de l'industrien tuottama. Heureka ja portugalilainen Ciencia
Viva osallistuivat sen suunnitteluun. Heurekaa ennen näyttely esiteltiin sekä Pariisissa että Lissabonissa. Näyttelyä
Ranskassa ja Portugalissa tukenut Biocodex Oy toimii näyttelyn tukijana myös Suomessa.

18 308 kävijää vuoden 2020 aikana | 358 kävijää/päivä

Aivot narikasta!

12.10.2018–6.9.2020

Heurekan tuottama Aivot narikasta! -näyttely lähti kansainväliseen vientii sulkeuduttuaan. Yhteistyössä Aivoliiton Korvaamaton kovalevy -hankkeen kanssa toteutetussa näyttelyssä tehtiin yhdessä hyvää aivoille.

Elämyksellinen ja toiminnallinen näyttely koostui erilaisista aivoja haastavista peleistä ja tehtävistä, joita ratkottiin yhdessä pienryhmissä. Näyttelyn pääsanomat olivat: voimme omalla toiminnallamme vaikuttaa siihen, millaiset aivot meille muovautuu, ja että aivoterveys on elinvoimaa.

598 439 kävijää esilläolokaikana | 988 kävijää/päivä

Jättimäiset dinosaurukset

2.2.2019–13.3.2020

Ennätysmäisen kävijäsuosion saanut Jättimäiset dinosaurukset -näyttely perustui Heurekan ja kansainvälisesti tunnetun dinosaurusasiantuntija Don Lessemin yhteistyöhön. Lessemin Dinodon Inc. -yhtiö vuokrasi Heurekalle dinosauruserobotit, fossiilijäljennökset ja aidot fossiilit. Heureka vastasi robottien ja näyttelyesineistön ympärille tuotetusta virtuaalisesta ja fyysisestä maisemasta ja rakenteista sekä näyttelyn tieteellisestä sisällöstä.

Visuaalisesti vahvatunnelmaisessa näyttelyssä kävijällä oli mahdollisuus eläytyä suurimpien dinosaurusten mitakaavaan ja ymmärtää, miksi dinosauruksista osa kehittyi niin suurikokoisiksi. Näyttely esitteli paleontologien tutkimusmenetelmiä ja sitä, miten dinosaurukset näkyvät nykyajassa. Näyttelyn tekstit olivat esillä myös selkokielellä, mikä toi Heurekalle kunniamaininnan Selkokeskuksen ”Vuoden selväsanainen” -kilpailussa vuonna 2019.

491 123 kävijää esilläolokaikana | 1 213 kävijää/päivä

Suunnitteilla olevat näyttelyt ja kohteet

Luonnonkatastrofit ja resilienssi

Luonnonkatastrofeja ja resilienssiä käsittelevän näyttelyn suunnittelua jatkettiin vuonna 2020. Immersiivisiä tiloja ja vuorovaikutteisuutta yhdistävä näyttely käsittelee ihmisen ja äärimmäisten luonnonvoimien kohtaamisesta syntyvien katastrofien vaikutuksia, niihin varautumista ja niistä selviämistä sekä yhteisö-että yksilötasolla.

Näyttely tuotetaan yhteistyössä Bordos Art Worksin, Suomen Punaisen Ristin ja Hanken School of Economicsin kanssa. Hanketta tukevat Maa- ja vesitekniikan tuki ry, Huoltovarmuuskeskus ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK. Lisäksi Jenny ja Antti Wihurin rahasto on myöntänyt apurahan Luonnonkatastrofit ja resilienssi -ohjelman toteuttamiseksi.

Näyttely avataan syksyllä 2021.

Tekoäly ja robotiikka

Näyttelyhanke eteni näyttelykonseptin ja -kokemuksen suunnitteluun. Näyttely käsittelee ihmisen ja tekoälyn ohjaamien älykkäiden koneiden eli robottien vuorovaikutusta yksilötasolla, sekä laajemmin tekoälyn kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Näyttely korvaa nykyiset Älykäs kaupunki- ja Kolikon tie -näyttelyt. Näyttelyn ja sen vaikuttavuusohjelman kumppaneina toimii useita alan yrityksiä ja johtavia organisaatioita.

Näyttely avataan huhtikuussa 2022.

Uutta päänäyttelyyn

Tiedettä pallolla -näyttelykohteelle suunnitellaan yhteistyökumppani Vaisala Oy:n kanssa uusia sisältöjä, jotka esitellään vuonna 2021.

Sähköä-näyttelyyn suunnitellaan yhteistyökumppani STEK:n kanssa uutta Fossiilivapaa Suomi -näyttelykohdetta, jossa pääsee kokeilemaan, miten Suomen energiantuotanto muutetaan riippumattomaksi fossiilista polttoaineista.

Lasten Heureka – leiki ja liiku

Tavoitteena on luoda Heurekan nuorimpia kävijöitä ja heidän perheitään palveleva näyttelykokonaisuus, jossa tiedepohjaisia oivalluksia voi kokea yhdessä leikkimällä ja liikkumalla.

Matkalle avaruuteen

Heureka on käynnistänyt ensimmäisen omatuotantoisen avaruusnäyttelynsä esisuunnittelun. Avaruustutkimuksen tuloksia hyödyntävä ja avaruusteknologian mahdollisuuksia esittelevä näyttely on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä suomalaisten ja kansainvälisten avaruusteknologian ja -tutkimuksen asiantuntijoiden sekä yritysten ja järjestöjen kanssa.

Musta tuntuu... -teos Heureka edustalle

Heurekan ja STEK:n yhteistyössä järjestämän ideakilpailun sähköaiheisesta teoksesta voitti arkkitehti Pentti Kareoja ja kuvanveistäjä, graafinen suunnittelija Aimo Katajamäki ehdotuksellaan ”Musta tuntuu...”. Kilpailu järjestettiin Heurekan 30-vuotisjuhlan kunniaksi ja siihen osallistui 65 ideaa. Heurekan edustalle tulevan teoksen toteutussuunnittelu jatkuu vuonna 2021.

Planetaarion ohjelmisto

Planetaariossa on kaikille yli viisivuotiaille tarjolla katsottavaksi kolme elokuvaa. Vuonna 2020 Heureka-kan planetaariossa elokuvia näki 66 171 katsojaa, keskimäärin 39 katsojaa esitystä kohden. Koronavirus-tilanne huomioiden turvallisen planetaarioesityksen takaamiseksi planetaarion paikkamäärää supistettiin kesäkuusta lähtien 135 paikasta 63:een.

Ohjelmistossa jatkoi vuoden 2019 lopussa lanseerattu The European Southern Observatoryn (ESO:n) tuottama elokuva Elävä Aurinko (The Sun: Our Living Star), jossa syvennytään mm. Auringon energian vaikutuksiin Maan fysiologisiin ilmiöihin sekä elämään Maan päällä.

Vuoden 2020 aikana planetaarioelokuvista vaihtui kaksi. Kesäkuussa ensi-iltansa sai Tähtien tuolla puolen (Beyond the Sun), jonka myötä ohjelmistosta poistui vuodesta 2018 esitetty Törmäyskurssilla. Kaiken ikäisille sopiva Tähtien tuolla puolen -animaati-

tioelokuva kertoo tähtien välisistä eksoplaneetoista ja niiden tutkimuksesta.

Syyspäiväntasauksena 22.9.2020 ohjelmistoon tuli reykjavikilaiselle Perlan-planetaariolle tuotettu Aurora (Áróra) -elokuva, jonka tieltä väistyi Meren uumen -elokuva. Aurora kertoo avaruustiedettä, taidetta ja kansantaruja yhdistäen revontulista fysikaalisena ilmiönä sekä niiden tulkinnasta kansanperinteessä.

Syyskuusta lähtien torstai-iltojen viimeisen näytöksen elokuvaksi palautettiin ohjelmistosta aiemmin poistunut Yöperhosten salattu maailma. Lisäksi koululaisten avaruusviikoilla sekä perheille suunnatussa avaruusviikonlopputapahtumassa esitettiin ohjelmistossa aiemmin ollutta Pimeän aineen jäljillä -elokuvaa. Bis-seä ja tiedettä -aikuisten illassa esitettiin Elävä Aurinko -elokuvaa.

Planetaarion ohjelmisto, esitykset ja katsojamäärät vuonna 2020

Elokuva	Katsojaa	Esitystä	Katsojaa
Törmäyskurssilla (1.1.–13.3.)		186	10 264
Meren uumen (1.1.–21.9.)		390	17 145
Elävä aurinko (1.1.–31.12.)		565	23 736
Tähtien tuolla puolen (10.6.–31.12.)		355	10 111
Aurora (22.9.–31.12.)		170	4 107
Yöperhosten salattu maailma (24.9.–31.12.)		8	129
Pimeän aineen jäljillä (Avaruusviikot 3.–14.2.)		24	679

Kaikki yhteensä: 66 171 | Esityksiä yhteensä: 1 698 | Katsojaa/esitys: n. 39

Tapahtumat

Heurekan tapahtumat syventävät ja rikastuttavat tiede-keskuksen tarjontaa, nostavat esille ajankohtaisia teemoja sekä houkuttelevat uusia kävijöitä tieteiden pariin. Tapahtumat luovat kohtaamisia, laajentavat kävijöiden ymmärrystä eri aihepiireistä ja lisäävät kiinnostusta tieteeseen. Heurekan tapahtumissa tiede-elämyksiä luodaan uusilla, mieleenpainuvilla ja ennakkoluulottomilla tavoilla positiiviseen kävijäkokemukseen panostaen. Heureka järjestää tapahtumia perhekävijöille, koululaisille ja opiskelijoille, opettajille sekä aikuisyleisöille monien kumppaniensa kanssa.

Heurekassa järjestetään vuosittain keskimäärin 12 tapahtumaa ja 2–3 opettajailtaa. Perhekävijöille ja koululaisille suunnatuissa tapahtumissa on kokeellista ohjelmaa ja tekemistä: rakentelutyöpajoja, laboratorio- ja työpajaohjelmia, tiedeteatteri- ja Tiedettä pallolla -esityksiä, tietokilpailuja, kumppaneiden kokeilu- ja tutustumispisteitä

sekä asiantuntijakohtaamisia. Vuosittain Heurekassa järjestetään 2–3 aikuisille suunnattua H18-tapahtumaa, joista Halloween- ja ystävänpäiväteemaiset tapahtumat ovat olleet suosituimpia. Opettajailtoja Heureka järjestää uusien näyttelyiden sekä hankkeiden puitteissa.

Koronapandemian vuoksi suuri osa vuodelle 2020 suunnitelluista tapahtumista, mukaan lukien jo perinteeksi muodostuneet Lasten lääketieteen päivä sekä Halloween-teemainen aikuisten ilta, siirrettiin järjestettäväksi myöhemmin. Alkuvuonna oli mahdollista järjestää ainoastaan koululaisten avaruusviikot ja perheille suunnattu avaruusviikonloppu sekä yhdessä Sähköteknikan ja energiatehokkuuden edistämiskeskus STEK ry:n kanssa Sähkön päivä. Syksyllä järjestettiin Suoliston salaisuus -näyttelyn avajaistapahtuma, varhaiskasvatusilta sekä Suoliston salaisuus -näyttelyyn kytkeytyvä opettajailta.

Suoliston salaisuus -bestsellerkirjan tekijät Giulia ja Jill Enders esiintyivät Heurekassa näyttelyn mediatilaisuudessa 9.10. ja avajaistapahtumassa 10.10.2020.

Oppimisohjelmat ja oppimateriaalit

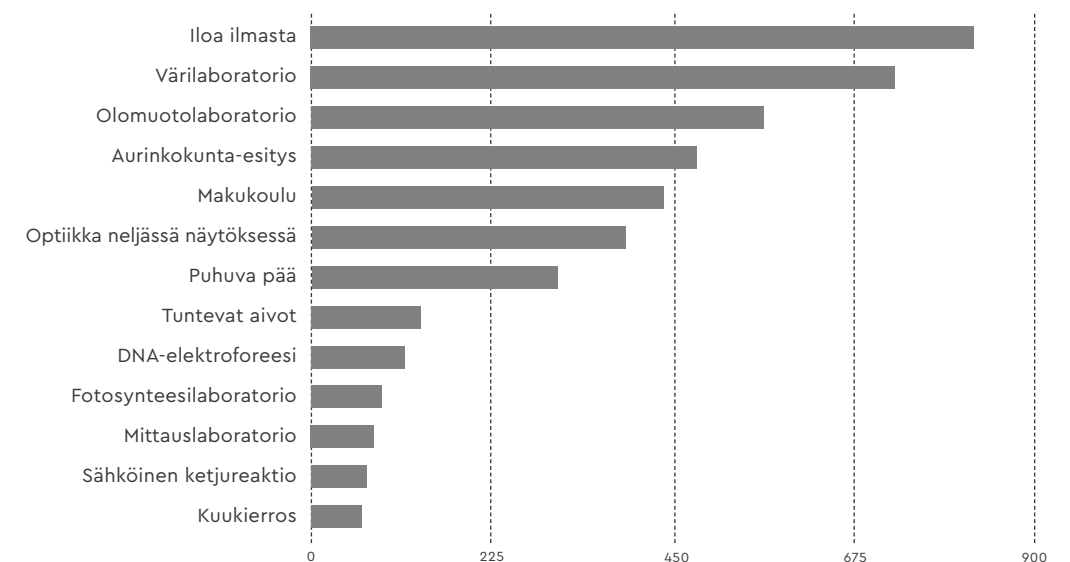
Heurekan oppimisohjelmat ovat monialaisia, eri tieteisiin innostavia ja tiedekeskuskokemusta syventäviä toiminnallisia palveluita. Ohjelmat kannustavat lapsia ja nuoria STEAM-aloille (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics). Ne kehittävät työelämä- ja vuorovaikutustaitoja sekä kykyä luovaan ongelmaratkaisuun.

Innoittajat vetävät ohjelmia monipuolisissa oppimisympäristöissä: Heurekan laboratorioissa, työpajoissa, Ideaverstaalla, Ahaa-ahjossa, tiedeteatterissa, näyttelyissä, Pop-up Heurekassa sekä Rottakoripallo- ja Tiedettä pallolla -näyttelykohteilla. Koulu- ja oppilaitosryhmät sekä yritykset voivat varata ohjelmia ennakoon. Ilman ennakkovarausta niitä esitetään yleisölle viikonloppuisin, iltaisin ja loma-aikoina. Liikkuvan Pop-up Heurekan ja muun outreach-toiminnan avulla Heurekan oppimisohjelmien vaikutus ulottuu myös tiedekeskuksen ulkopuolelle. Vuonna 2020 tuotettiin yhteensä 34 uutta oppimisohjelmaa etätiedeleireille, tapahtumiin, tiedekerhoihin ja kummiluokkaohjelmiin.

Heurekan oppimateriaalit tukevat oppimista kokemuksellisuuden, havainnoinnin, pohdinnan ja soveltamisharjoitusten kautta. Oppimateriaalit orientoivat ja syventävät Heureka-vierailua koulussa suoritettavien ennakko- ja jälkitehtävien avulla tai näyttelykäynnin yhteydessä toteutettavilla tehtävillä. Oppimateriaalit ovat ilmiölähtöisiä ja kokemuksellisia. Niiden oppimisnäkökulma moni- ja laaja-alainen. Oppimateriaalit tuotetaan yhdessä vaikuttavuusohjelmien kumppaneiden kanssa.

Vuonna 2020 verkossa tarjottiin syventäviä oppimateriaaleja ja tehtäviä kaikkiin vuoden aikana esillä olleisiin vaihtuviin näyttelyihin ja Suolistossa suhisee-, Kolikon tie- ja Sähkölä-näyttelyihin sekä Heurekan kivipuistoon ja tiedepuisto Galilein hyötykasvipolulle. Innovaatiopolku-, GeeniUs-, RePlay-, ESERO- sekä HSYn kiertoloushankkeissa tuotettiin oppimateriaalikokonaisuuksia: käytännön työpajaohjeita ja syventävää tietoa teemoista. Koronapandemian kasvattamaan digitaalisten sisältöjen kysyntään Heureka vastasi Tempputehdas -palvelulla, ESERO-sisällöillä sekä monitieteisillä työpajaohjeilla, jotka tukevat itseohjautuvaa ja kokeellista oppimista.

Kouluryhmille ennakkoarattujen ohjelmien yleisömääriä vuonna 2020

Oppimisohjelmia pidetään ennakkoarattavina esityksinä erityisesti kouluryhmille. Ohjelmia on myös avoimina yleisöesityksinä vapaa-ajankävijöille. Näistä ns. walk-in laboratoriokokeisiin osallistui vuonna 2020 noin 8 700 Heureka-vierailijaa, tiedeteatteriesityksiä näki noin 7 000 kävijää ja Tiedettä pallolla -esitykset keräsivät noin 2 250 katsojaa. Rottakoripallo oli jälleen Heurekan suosituin yleisöohjelma noin 21 000 katsojalla.

Ideaverstas

Ideaverstasta uudistettiin vuoden 2020 aikana sekä sisällöllisesti että koronaturvallisuuden näkökulmasta. Alueelle luotiin turvavälejä mahdollistavaa väljyyttä ja kohteita poistettiin. Kesäkuussa otettiin käyttöön uusi Rakenna kuularata -kohde. Toimintaa kehitettiin myös ekologisuus ja kierrätettävyys huomioiden vähentämällä ja uusiokäyttämällä materiaaleja.

Yhteistyössä Ideaverstaan kumppaneiden Sinellin ja Partcon (Elgood) kanssa muokattiin koronavuonna työpajoista verkkomateriaaleja ja toteutettiin automaatiota ja efektejä sisältänyt Halloween-teemainen kummitusnukkekotit Kauhutalo, joka oli esillä Heureka-marraskuun ajan.

Oppimista kehittävät hankkeet

Heureka on mukana sekä kansallisissa että kansainvälisissä oppimista, opettamista ja opettajuutta kehittävässä hankkeissa. Tulevaisuuden työelämän sekä monialaosamisen tarpeita silmällä pitäen hankkeissa luodaan ja levitetään tiedekasvatustalle ja -menetelmiä laaja-alaisen osaamisen, tulevaisuuden taitojen sekä ilmiölähtöisen tarkastelutavan opettamiseen ja oppimiseen. Vuonna 2020 Heureka oli mukana seuraavissa hankkeissa:

- **ESERO European Space Education Resource Office -hanke.** Jenny ja Antti Wihurin rahaston tukema ja Euroopan avaruusjärjestö ESA:n koordinoima hanke, jossa opettajien täydennyskoulutusten, tapahtumien sekä oppimateriaalikokonaisuuksien avulla kasvatetaan STEM-osaamista Euroopan laajuisesti.
- **Tiedepääoman kartuttamisen toimintamallit -hanke.** Opetushallituksen rahoittamassa hankkeessa luotiin pilotoimalla toimivia ja skaalautuvia menetelmiä suomalaisten lasten ja nuorten tiedepääoman kartuttamiselle.
- **Suomen tiedekeskukset -verkoston tiedepääomaan perustuva vaikuttavuusohjelma,** jota rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.
- **GeeniUs-hanke,** jota rahoittaa Tieteen tiedotus ry ja jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä geenitutkimuksesta ja geenipankeista oppimateriaalisillään, työpajoin ja Pop-up Heurekan tiedeshown kautta.
- **Finix-hanke,** jota rahoittaa Suomen Akatemia ja jossa suomalaiset tutkijat vastaavat tekstiili- ja muotiteollisuuden muutostarpeisiin.
- **RePlay-hanke,** jota rahoittaa Euroopan komission EIT Raw Materials. Hankkeessa esitellään elektroniikkajätteen kierrättämistä ja hyötykäytön mahdollisuuksia taiteilija Marko Timlinin kineettisen Skannereiden orkesteri -veistoksen sekä oppimateriaalien ja työpajojen avulla.
- **StarT-hanke,** jota koordinoi Luma-keskus Suomi.
- **TuKoKe-hanke,** jota koordinoi Kehittämiskeskus Opinkirjo ja Tekniikan Akateemiset TEK.

Tämän lisäksi Heurekalla on edustaja kansallisessa LUMA-neuvottelukunnassa ja Tiedeopetusyhdistyksen hallituksessa sekä Heureka edustaa Suomea ESA:n koulutusalan Advisory Board on Education -neuvottelukunnassa.

Heurekan tiedeleirit ja tiedekerhot

Koulujen loma-aikoina Heureka järjestetään monitieteisiä ja elämyksellisiä leirejä, jotka innostavat lapsia ja nuoria tieteen ja teknologian pariin. Vuoden 2020 talvilomaviikolla 8 järjestettiin 7–12-vuotiaille kahden päivän mittaisia päiväleirejä. Heureka pidettävät kesän tiedeleirit jouduttiin perumaan koronapandemian takia. Kesän tiedeleirien tilalle luotiin poikkeusoloissa kuitenkin uusi Heurekan etätiedeleirit -konsepti, jota pilotoitiin keväällä ja toteutettiin alkukesän suosituilla leiriviikoilla 23–26. Syyslomaviikoilla 42 ja 43 jatkettiin kesällä hyväksi todettujen etätiedeleirien toteutusta kahdella teemaleirillä: Solut ja olomuodot sekä Kemiaa ja taidetta. Syyslomien etäleirien yhteyteen luotiin valmiit tarvikkepakettit, joita osallistujat pystyivät halutessaan hankkimaan Heureka Shopista.

Heurekan tiedekerho tarjoaa harrastustoimintaa 7–12-vuotiaille torstai-iltapäivisin. Tiedekerhossa lapset tutustuvat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa tieteellisiin ilmiöihin kokeilujen, havainnoinnin, tutkimusten, ilon ja oivaltamisen kautta. Keväällä tiedekerhot keskeytettiin koronapandemian vuoksi, mutta syksyllä toimintaa oli mahdollista jatkaa turvallisuus huomioiden. Syksyn tiedekerhosta kaksi viimeistä kertaa pi-

dettiin etäkerhona koronatilanteen kiristyttyä. Lisäksi Heurekan outreach-tiedekerhoa pidettiin keväällä Vantaan Ylästön koululla.

Tiedeleirien ja -kerhojen osallistujamäärät 2020

Heurekan tiedeleireille ja etätiedeleireille osallistui yhteensä 320 lasta. Tiedekerhoihin Heureka osallistui 75 lasta ja outreach-tiedekerhoihin 30 lasta.

Kumppanit merkittäviä kouluvierailuiden tukijoita

Vuonna 2020 Heurekassa vieraili yritysten ja säätiöiden tuella yhteensä 3 294 koulu- ja päiväkotikäistä lasta, 24 % kaikista kouluryhmävierailijoista. Koronaviruspandemiasta johtuen osa marras-joulukuulle aikataulutetuista kummiluokkavierailuista siirtyi vuodelle 2021.

Vaasan Oy mahdollisti 50, Henry Fordin säätiö 50 ja STEK 50 suomenkielisen koululuokan vierailun. Lisäksi Svenska kulturfonden tarjosi vierailun 50 päiväkotiryhmälle ja Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne 20 ruotsinkieliselle luokalle. Näihin kummiluokkavierailuihin sisältyivät edestakaiset bussimatkat, sisään-pääsyliput Heurekaan ja tukijan kanssa yhteistyössä suunniteltu työpaja.

Vaasan Oy:n kanssa suunniteltu Pellolta pöytään -työpaja oli sidoksissa Pellolta avaruuteen -näyttelyyn ja siihen osallistui 1 212 oppilasta. Henry Fordin

säätiön mahdollistamaan Vääkky-työpajaan osallistui 640 oppilasta. STEK:n Sähköistä kaupunki -työpajoissa vieraili 1 048 oppilasta. Svenska kulturfondenin päiväkotivierailuista ehti ennen koronasulkua toteutua vain muutama, joten Värilaboratorioon osallistui 67 lasta. Stiftelsen Brita Maria Renlunds minnen tarjoamista Tiedepäivä Heurekassa -vierailuista, joihin sisältyy sekä Olomuoto-laboratorio että Iloa ilmasta -tiedeteatteriesitys, ehdittiin toteuttaa vain yksi varaus 22 oppilaalle.

Lisäksi Pop-up Heureka vieraili Svenska kulturfondenin tuella alkuvuodesta kymmenessä ruotsinkielisessä koulussa Pohjanmaalla tavoittaen 2 974 oppilasta. STEK:n tuella tehtiin Jyväskylän seudulle kymmenen päivän koulukiertue, jolle osallistui seitsemällä koululla sekä paikan päällä että striimattuina toteutettuihin esityksiin yhteensä 2 972 oppilasta ja opettajaa. Lisäksi STEK tarjosi 15 luokalle (326 oppilaalle) sisäänpääsyn ja osallistumisen sähköaiheisiin ohjelmiin 23.1.2020 Heurekassa vietettyyn Sähkön päivä -tapahtumaan.

Kansainvälinen Heureka

Heureka osallistuu tiedekeskusten kansainväliseen yhteistyöhön taatakseen toimintansa korkean tason, kehittääkseen alaa sekä edistääkseen näyttelyidensä ja palvelujensa vientiä.

Heureka on ollut aktiivisesti luomassa kansainvälistä näyttelytuotantoyhteistyötä. Yhdessä tuottamalla pyritään lisäämään suunnittelun resursseja, jakamaan tuotantokustannukset ja takaamaan näyttelyn laaja kansainvälinen levitys ilman väliavarastointia.

Suoliston salaisuus -näyttely, joka avattiin Heurekassa 10.10.2020, tehtiin eurooppalaisena yhteistyönä Lisabonin Ciència Viva ja tuotannosta päävastuussa olleen Pariisin La Cité des Sciences et de l'Industrien kanssa. Samojen tiedekeskusten yhteistyöllä vuon-

na 2014 tuotettu Heureka tulee hulluksi -näyttely on jatkanut Minnesotan tiedekeskuksen organisoimana Pohjois-Amerikan kiertuettaan nimellä Mental Health: Mind Matters. Näyttely avattiin lokakuussa 2020 Fort Collins Museum of Discoveryssä, Coloradossa.

Heureka on Euroopan avaruusjärjestö ESA:n rahoittaman Nordic ESERO (European Space Education Resource Office) -organisaation kansallinen yhteyspiste Suomessa ja edustettuna myös ESA:n koulutusalan neuvottelukunnassa.

Heureka on mukana European Institute of Innovation and Technologyn rahoittamassa elektroniikkajätteen kierrättämistä käsittelevässä RePlay -hankkeessa.

Heureka on seuraavien kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen jäsen:

Association of Science-Technology Centers (ASTC, Kansainvälinen tiedekeskusliitto)
EIT Raw Materials (Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin raaka-ainekonsortio)
European Network of Science Centres and Museums (ECSITE, Euroopan tiedekeskusliitto)
Nordisk Science Center Association (NSCA, Pohjoismaiden tiedekeskusliitto)
The Asia Pacific Network of Science & Technology Centres (ASPAC, Aasian tiedekeskusliitto)
International Council of Museums (ICOM, Kansainvälinen museoneuvosto)
Giant Screen Cinema Association (GSCA, Kansainvälinen superelokuvateatteri liitto)
Euromax (Euroopan superelokuva liitto)
International Planetarium Society (IPS, Kansainvälinen planetaarioyhdistys)
Immersive Media Entertainment, Research, Science & Arts (IMERSA, immersiiivisen median yhteisö)
Nordisk planetariumforening (NPF, Pohjoismaiden planetaarioyhdistys)
European Science Events Association (Eusea, Euroopan tiedetapahtumien järjestäjien liitto)
Visitor Studies Association (VSA, Kävijätutkimusseura)

Heureka on aktiivinen erityisesti ASTC:n, ECSITEn, ICOM:n ja NSCA:n toiminnassa. Heurekan toimitusjohtaja Tapio Koivu oli ECSITEn hallituksen jäsen ja rahastonhoitaja toukokuun loppuun saakka. Hänen jälkeensä toimitusjohtajaksi tullut Mikko Myllykoski otti vastaan hallituspaikan, ja jatkoi myös tehtävänsä järjestön vuosikonferenssin ohjelmatoimikunnan puheenjohtajana. Näyttelypäällikkö Carina Jaatinen toimi ICOM:n kansainvälisen hallituksen jäsenenä. Viestintä- ja palvelujohtaja Heli Ainoa toimii NSCA:n hallituksessa.

Henkilöstö ja organisaatio

Tiedekeskussäätiön palveluksessa oli vuoden 2020 lopussa 65 vakituista (2019: 65) ja 6 (10) määräaikaista työntekijää sekä 14 (23) tuntityöntekijää. Henkilötyövuosien kokonaismäärä oli 70 (77). Lisäksi Heurekassa työskenteli vuoden aikana muutama oppivelvollisuus- ja työharjoittelija sekä kolme siviilipalvelushenkilöä. Henkilöstökulujen osuus kaikista kuluista oli 42 % (42 %) eli 3,8 (4,8) miljoonaa euroa. Koronavirustilanteesta johtuva sulkuaika pienensi henkilötyövuosien määrää ja siten myös henkilöstökuluja.

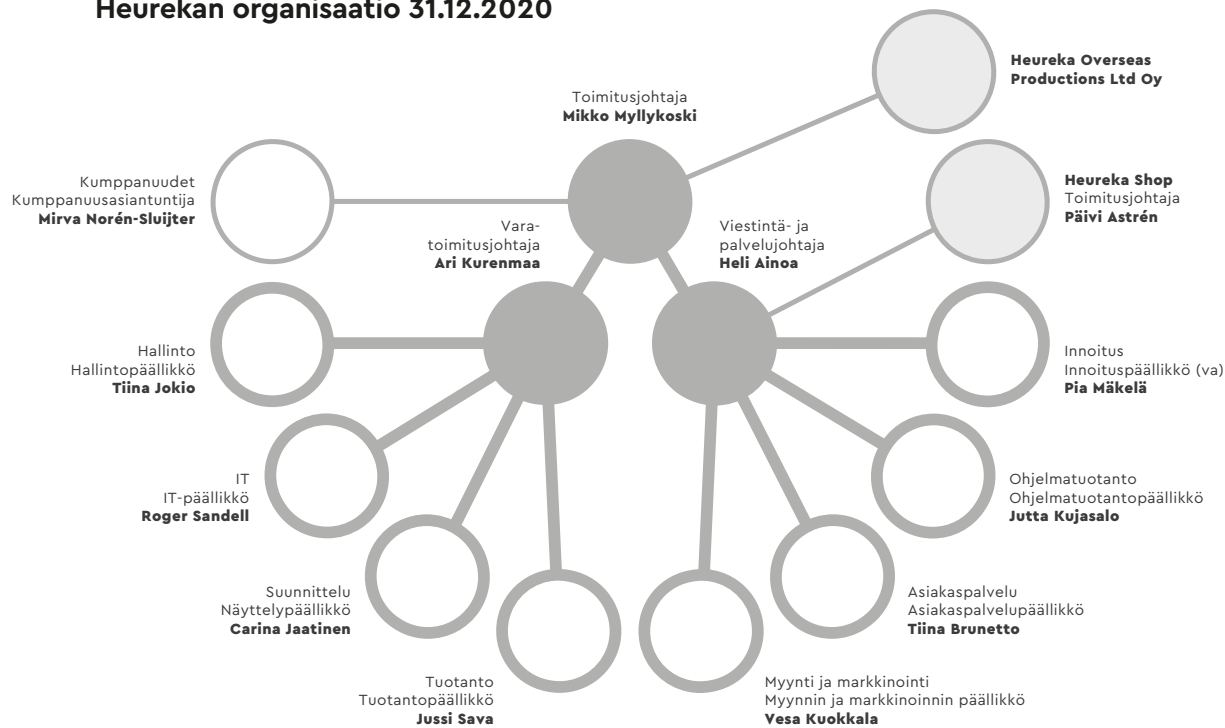
Sairauspoissaolopäiviä oli 10 (9) päivää/henkilö. Valtakunnallisesti kaikkien palkansaajien vastaava luku on viimeisimmän tiedon mukaan 9,5 (Tilastokeskus 2019). Työhyvinvointi on ollut strategisena painopisteenä vuosina 2019–2020. Henkilöstölle tehtiin vuonna 2019 työhyvinvointikysely, jonka pohjalta järjestettiin esimiehille ja työntekijöille hyvinvointikoulutuksia. Kevään 2020 koulutuksia jouduttiin siirtämään vuodelle 2021. Työhyvinvointikysely järjestetään uudestaan koulutuksien jälkeen, jolloin tuloksia voidaan verrata edelliseen kyselyyn. Syksyllä 2020 henkilöstölle tehtiin

myös yhteistyössä työterveyshuollon kanssa työterveyskysely, jonka avulla kartoitettiin henkilöstön työhyvinvointia haastavana koronavuonna.

Koronavirustilanteen takia vapaaehtoistoiminta keskeytettiin maaliskuussa. Alkuvuoden aikana Heurekan toiminnassa ehti olla mukana kaikkiaan 49 vapaaehtoista. Alkuvuoden aikana ehdittiin tehdä yhteensä 1 331 (5 646) vapaaehtoistuntia. Toiminta elvytetään heti, kun koronavirustilanne sen sallii.

Koronavirustilanne vaikutti merkittävästi myös järjestettävien koulutusten määriin. Merkittävimpiä koulutuksia olivat kuitenkin asiakaspalvelussa työskenteleville järjestetty Puhe-Judo -koulutus sekä esimiehille järjestetty Etätyön johtaminen -koulutus. Osa koulutuksista siirrettiin vuodelle 2021. Yksiköiden omien täydennys- ja päivityskoulutusten lisäksi henkilökunnalle järjestettiin tunnin kestäviä perjantaiseminaareja, joista suuri osa toteutettiin etäyhteyksillä. Tilaisuudet ovat merkittävä koulutuksen ja sisäisen tiedottamisen väylä. Perjantaiseminaareja järjestettiin vuoden 2020 aikana 31.

Heurekan organisaatio 31.12.2020

Tiedekeskussäätiön taustayhteisöt

Aalto-yliopisto
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Helsingin yliopisto
Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK
Tieteellisten seurain valtuuskunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki

Tiedekeskussäätiön hallitus 31.12.2020

Kimmo Kiljunen
Puheenjohtaja

Susanna Blomqvist
Markku Kuula
Sari Lindblom (vpj)
Anniina Pyly

Lea Ryynänen-Karjalainen
Samuli Siltanen
Vesa Välimäki
Riikka Åstrand

Tiedekeskussäätiön valtuuskunta 31.12.2020

Kaarle Hämeri
Puheenjohtaja

Juha Antila
Tiina Hanhike
Riikka Heikinheimo
Vesa Heiska
Ilari Hetemäki
Laura Häggblom
Kirsi Jääskeläinen
Riitta Juntunen
Anneli Karhunen (vpj)
Mervi Karikorpi

Kari Kinnunen
Ari Koskinen
Kaarlo Kähärä
Sirpa Lahti
Markku Leskelä
Tapio Lokki
Ulla Länsiharju
Jouko Narikka
Yrjö Neuvo
Varpu Peltonen

Pasi Pesonen
Pekka Pihola
Mirkka Raninen
Iida Rekunen
Marja-Liisa Riekkola
Heikki Sipiläinen
Carl-Georg Träskman
Matti Virkkunen

Heurekan kunniajäsenet 1989–2020

Eeva Ahtisaari
Kalevi Alén
Kaarina Dromberg
Jan Fast
Leif Fast
Paul Fogelberg
Jarkko Hautamäki
Erkki Huurtamo
Jouko Joensuu
Matti Karjalainen
Toivo Katila

Timothy Kopra
Erkki Kurenniemi
Lauri Lairala
Olli Lehto
Martti Lipponen
Olli Lokki
Tapio Markkanen
Hannu I. Miettinen
Carl G. Nordman
Heikki Oja
Ernst Palmén

Simo Parpola
Per-Edvin Persson
Maija Pohjakallio
Yrjö Pessi
Harry Pyykkö
Timo Relander
Päivi Setälä
Riitta Uosukainen
Paavo Uronen
Matti Virtanen
Johan Wrede

Talous

Tiedekeskus Heurekan toiminnasta vastaa Tiedekeskussäätiö sr. Säätiön tulojen tukijalat ovat Vantaan kaupungin avustus käyttömenoihin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustus. Vantaan avustus oli lähes 3,6 miljoonaa euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön yli 2,6 miljoonaa euroa. Säätiön oman toiminnan tuotoista keskeisin on pääsylipputuotot. Muita merkittäviä omia tuottoja ovat kumppanuustuotot, vuokrat sekä tiedeleirit ja -kerhot. Lisäksi tiedeyhteisön tuottaman tutkimustiedon merkittävä osuus sekä elinkeinoelämän tuki ovat Heurekan toiminnalle elintärkeitä. Näiden toimintojen huomattava arvo jää varsinaisen tilinpidon ulkopuolelle.

Oman toiminnan tuotot puolittuivat edellisestä vuodesta. Taustalla on sekä koronavirustilanne että menestysvuosi 2019. Oman toiminnan tuottojen osuus jäi 34 % kaikista tuotoista. Pääsymaksutuottojen osuus koko toiminnan rahoituksesta oli vain 21 %. Keskimääräinen pääsymaksutulo kävijää kohden nousi 3 %

ja oli 11,58 euroa. Kävijämäärien lasku pienensi myös vuokratuottoja. Kumppanuustuotot kuitenkin nousivat edellisvuodesta.

Koronapandemiasta huolimatta säätiö pystyi välttämään alijäämän. Tähän vaikutti merkittävästi tehdyt toimenpiteet, joista osa koski tuntuvasti myös henkilöstöä. Myös ennen koronavirustilanteen eskaloitumista saavutettu menestys kävijämäärissä helpotti talouden tasapainon saavuttamista. Oman pääoman osuus taseen loppusummasta vahvistui ja oli 49 % (41 %). Säätiö on edelleen velaton. Myös investointien määrää karsittiin vuoden aikana ja niitä tehtiin yhteensä 0,3 miljoonalla eurolla. Oman pääoman ja kassavarojen tilanne auttaa omalta osaltaan selviämään koronapandemian vaikeuttamasta vuodesta 2021.

Tiedekeskussäätiön tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan Pertti Hiltunen, KHT.

Heurekan rahoitusrakenne vuonna 2020

Oman toiminnan tuotot	€	%
Pääsymaksut	1 960 414,58	20,7 %
Vuokratuotot	176 830,75	1,9 %
Yritysyhteistyö	349 400,00	3,7 %
Kohdetuotot	407 559,00	4,3 %
Vientitoiminnan tuotot	70 635,26	0,7 %
Muut tuotot	231 646,94	2,5 %
Yhteensä	3 196 486,53	33,8 %
Varsinaiseen toimintaan kohdistuvat avustukset	€	%
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 660 000,00	28,2 %
Vantaan kaupunki	3 593 973,52	38,0 %
Yhteensä	6 253 973,52	66,2 %
Rahoitus yhteensä	9 450 460,05	100 %

Tunnusluvut

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut on määritelty Heurekan, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Vantaan kaupungin välisessä aiesopimuksessa Heurekan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tunnusluvut on laskettu kolmen vuoden keskiarvoina. Tavoite on merkitty sulkuihin.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	2018–2020
1. Heurekan kävijämäärä (>300 000)	273 313
2. Koululaiskävijöiden määrä (>55 000)	41 348
3. Suositeltavuus kävijätutkimuksessa (>82 %)	91
4. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tulleet kävijät (>50 %)	56
5. Kävijöitä per henkilötyövuosi (>3 500)	3 620
6. Omarahoitusosuus (>43 %)	42
7. Taloudellinen tulos (>0 euroa)	499 525
8. Omavaraisuusaste (>20 %)	40
9. Kohdennettu ulkopuolinen rahoitus (>500 000 euroa tuloutettu vuodessa)	814 743
10. Tytäryhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto (>2,2 milj. euroa)	2 092 137

Tuloslaskelma

	2020	2019
Tuotot		
Pääsymaksut	1 960 414,58	4 730 124,85
Vuokratuotot	176 830,75	577 787,75
Yritysyhteistyön tuotot	349 400,00	225 640,00
Muut oman toiminnan tuotot	559 213,75	955 883,76
Tuotot yhteensä	3 045 859,08	6 489 436,36
Kulut		
Näyttelyt ja suunnittelu	-1 884 546,70	-2 648 811,78
Tuotanto	-585 505,88	-798 392,84
Ohjelmatuotanto	-721 496,58	-1 084 630,23
Myynti ja markkinointi	-772 277,66	-1 027 044,25
Asiakaspalvelu	-263 589,07	-454 340,13
Innoitus	-478 827,21	-675 260,66
IT	-349 151,30	-380 203,84
Johto ja hallinto	-1 173 457,31	-1 321 366,73
Kiinteistö ja puisto	-2 534 369,45	-2 735 782,68
Vientitoiminnan kulut	-79 029,54	-59 570,86
Poistot	-352 444,20	-338 055,90
Kulut yhteensä	-9 194 694,90	-11 523 459,90
Kulujäämä	-6 148 835,82	-5 034 023,54
Rahoitustuotot ja -kulut	142 748,89	-11 617,17
Oman toiminnan kulujäämä	-6 006 086,93	-5 045 640,71
Avustukset		
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 660 000,00	2 643 000,00
Vantaan kaupunki	3 593 973,52	3 561 412,80
Avustukset yhteensä	6 253 973,52	6 204 412,80
Tilikauden yli-/alijäämä	247 886,59	1 158 772,09

Tase

	31.12.2020	31.12.2019
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Pitkävaikutteiset menot	601 409,50	568 292,13
Aineelliset hyödykkeet	1 225 281,26	1 329 704,19
Osakkeet ja osuudet	242 739,10	242 739,10
Pysyvät vastaavat	2 069 429,86	2 140 735,42
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset	150 000,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	519 010,63	621 831,48
Rahat ja pankkisaamiset	1 683 384,14	1 894 162,86
Vaihtuvat vastaavat	2 352 394,77	2 515 994,34
Vastaavaa	4 421 824,63	4 656 729,76
Vastattavaa		
Oma pääoma	2 165 308,88	1 917 422,29
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma	2 256 515,75	2 739 307,47
Vastattavaa	4 421 824,63	4 656 729,76

Kumppanit ja tuki

Heureka tekee pitkäjänteistä yhteistyötä useiden organisaatioiden kanssa. Kumppaneiltaan Heureka saa sekä rahoitusta että arvokasta asiantuntemusta. Kumppaneilla on keskeinen rooli myös tiedeviestintää tukevana kanavana. Heureka tekee aktiivisesti yhteistyötä myös yhteiskuntavastuullisten organisaatioiden kanssa, jotka jakavat kiinnostuksen tieteeseen ja haluavat omalta osaltaan tukea tiedepääoman kartuttamista, tiedekasvatusta ja tiedeviestintää.

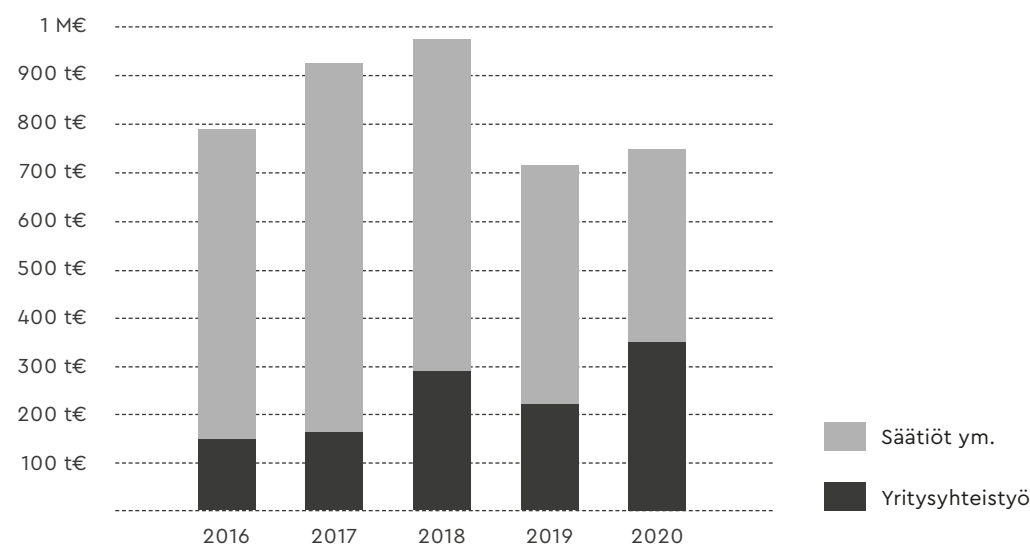
Vuonna 2020 Heurekassa luotiin uusia kumppanuusmalleja, joista keskeisin on osallistuminen vaikuttavuusohjelmiin. Kyseessä on usean vuoden ohjelmat, joissa kumppanit pääsevät tukemaan tiedekeskuksen monipuolista sisältöä. Vaikuttavuusohjelmaan sisältyy tyypillisesti tiedekeskusnäyttelyn lisäksi yleisö- ja sidosryhmätapahtumia, oppimateriaaleja ja työpajoja sekä monipuolista viestintää. Vaikuttavuusohjelman kumppaneilla on mahdollisuus osallistua Heurekan kumppanifoorumissa ohjelman ideointiin ja jakaa asiantuntemustaan heille keskeisestä tieteen tai teknologian alasta. Uuden mallin mukaisia kumppanuuksia solmittiin vuoden 2020 aikana erityisesti tekoälyä ja

robotiikkaa käsittelevälle vaikuttavuusohjelmalle, jonka tarjonta julkistetaan yleisölle keväällä 2022.

Heurekassa avattiin kesäkuussa 2020 SuperPUU-näyttely, jonka kumppaneita ja ideoijia ovat ympäristöministeriö, Suomen Metsäsäätiö, Puuteollisuus ry, Metsä Wood, Stora Enso, UPM Plywood, Versowood, Isku ja Novart. Lokakuussa avautuneen Suoliston salaisuus -näyttelyn yhteistyökumppanina on Biocodex. Lisäksi Heurekan tapahtumatorilla nähtiin kotimaista ruoka-tuotantoa esitellyt Pellolta avaruuteen -näyttely, jossa kumppaneina olivat Vaasan Oy, Valio Oy, Ruukku ry, Lantmännen Agro, Luonnonvarakeskus (Luke), Kotitalousopettajien liitto, ProAgria, ELO – Suomalaisen ruokakulttuurin edistämissäätiö ja Lantmännen Unibake. Tiedettä pallolla -näyttelykohteen uudistusta ja erityisesti esityssisällön kehitystä päästiin jatkamaan Vaisalan tuella.

Edellä mainittujen lisäksi Heureka teki yhteistyötä useiden muidenkin yritysten ja yhteisöjen kanssa. Pitkäaikaisia kumppaneita ovat Linde (ent. AGA), Suomen Rahapaja ja Vaisala.

Yritysten, säätiöiden ja muiden tahojen tuki Heurekalle vuosina 2016–2020

Heurekaa vuonna 2020 tukeneet yritykset ja yhteisöt

Aivoliitto ry	S-market/HOK-Elanto
Biocodex Oy	Sappi Finland Oy
Elgood Oy	Sinelli Oy
Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymä HSY	Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne
Henry Fordin säätiö	Strategisen tutkimuksen neuvosto STN
Huoltovarmuuskeskus	Stora Enso Oyj
Isku Oy	Stora Enso Wood Products Oy Ltd
Janssen-Cilag Oy	Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA
Jenny ja Antti Wihurin rahasto	Suomen pelastusalan keskusjärjestö SPEK
Juho Thermal Oy	Suomen Metsäsäätiö
Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO	Suomen Punainen Risti
Kontram Oy	Suomen Rahapaja Oy
Maa- ja vesitekniikan tuki ry	Svenska kulturfonden
Metsä Board Oy	Sähkötekniikan ja energiatehokkuuden edistämiskeskus STEK ry
Metsä Fibre Oy	Tekniikan Akateemiset TEK
Metsäteollisuus ry	Tieteen tiedotus ry
Metsä Wood	UPM Kymmene Oyj
Neste Oyj	UPM Plywood Oy
Novart Oy	Vaasan Oy
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Vaisala Oyj
Opetushallitus	Valio Oy
Oy Aga Ab	Vapo Oy
Oy Essity Finland Ab	Versowood Group Oy
Puutuoteteollisuus ry	Ympäristöministeriö

Kiinteistö Oy Tiedepuisto

Heurekan kiinteistön omistaa Kiinteistö Oy Tiedepuisto, jonka kaikki osakkeet ovat Vantaan kaupungin omistuksessa. Kiinteistön peruskorjaukset jatkuivat edelleen vuonna 2020. Ilmanvaihdon peruskorjaus aloitettiin. Työ jatkuu syksyllä 2021 ja kestää alkuvuoteen 2022. Tiedepuisto Galilein yläpihan laatoitus saatiin valmiiksi keväällä. Viimeisetkin toimistotilat saatiin peruskorjattua syksyn aikana. Alkuperäisiä valaistus-, sähkö- ja automaatiojärjestelmiä uusittiin ja tämä työ jatkuu vielä vuonna 2021.

Tiedekauppa Magneetti Oy

Tiedekeskussäätiön omistama Tiedekauppa Magneetti Oy toimii osana Heurekan palvelukonseptia. Yhtiöllä oli vuonna 2020 Heureka Shop -nimellä toimivia myymälöitä tiedekeskus Heurekassa ja Kampin kauppakeskuksessa Helsingin keskustassa. Myymälöiden lisäksi yhtiöllä on verkkokauppa osoitteessa heurekashop.fi. Kauppakeskus Iso Omenan ja Amos Rexin myymälät suljettiin vuokrasopimuksien päättyttyä alkuvuodesta 2020. Kauppakeskus REDIn liiketila on edelleen yhtiön hallinnassa, mutta liike oli koko vuoden suljettuna vähäisen asiakasmäärän takia.

Vuonna 2020 Tiedekauppa Magneetin liikevaihto oli 0,8 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edellisvuodesta 62 %. Koronapandemian seurauksena yhtiön myymälät suljettiin kokonaan keväällä ja henkilöstö jouduttiin lomauttamaan määräajaksi. Pandemia vaikutti yhtiön liiketoimintaan koko loppuvuoden ajan, sulkien Heurekan myymälän toistamiseen joulukuussa.

Normaalin myymäläliiketoiminnan estyessä yhtiö panosti voimakkaasti verkkokaupan toimintaan. Systemaattista käyttäjäanalyysia tehtiin maaliskuusta alkaen koko loppuvuoden ajan yhteistyössä Crazy Diamonds Oy:n kanssa. Verkkokauppaa kehitettiin asiakasystävällisemmäksi lisäämällä mm. maksu- ja toimitusvaihtoehtoja sekä lahjakortin ja paketoinnin ostomahdollisuus. Verkkokaupan myynti kolminkertaistui edellisvuodesta.

Uusina toimintamuotoina kokeiltiin Heurekan etätiedeleirien tarvikepakettien myymistä Heurekan Shopin verkkokaupan kautta sekä mahdollisuutta varata aika yksityisostoksille myymälöiden ollessa suljettuina. Molemmat kokeilut osoittautuivat onnistuneiksi ja niitä jatketaan vuonna 2021.

Heureka Overseas Productions Ltd Oy

Tiedekeskussäätiön omistama tytäryhtiö Heureka Overseas Productions Ltd Oy (HOP) tukee Tiedekeskussäätiön toimintaa vuokraamalla ja myymällä Heurekan näyttelyitä ja yksittäisiä kohteita sekä myymällä ohjelmalveluita ja konsultointia. Yhtiön liikevaihto vuonna 2020 oli noin 0,4 miljoonaa euroa. HOP:n toiminnan kautta Heurekan näyttelyihin tutustui ulkomailla vuoden 2020 aikana noin 133 000 kävijää.

Heurekan omaa tuotantoa oleva Aivot narikasta! -näyttely vuokrattiin saksalaiseen Experimenta-tiedekeskukseen, jossa se avattiin lokakuun lopussa. Koronapandemian takia tiedekeskus suljettiin pian näyttelyn avauduttua, joten suurempi määrä yleisöä pääsee tutustumaan siihen vasta vuoden 2021 puolella.

Heurekan tuottama 20X0 – Matka tulevaisuuteen -näyttely, joka myytiin vuonna 2018 Thaimaan kansalliseen tiedemuseoon (National Science Museum), on jatkanut esilläoloaan Thaimaassa. Myös Heurekan tuottama Maan alle -näyttely, joka myytiin Tšekkiin vuonna 2015, on ollut edelleen siellä esillä.

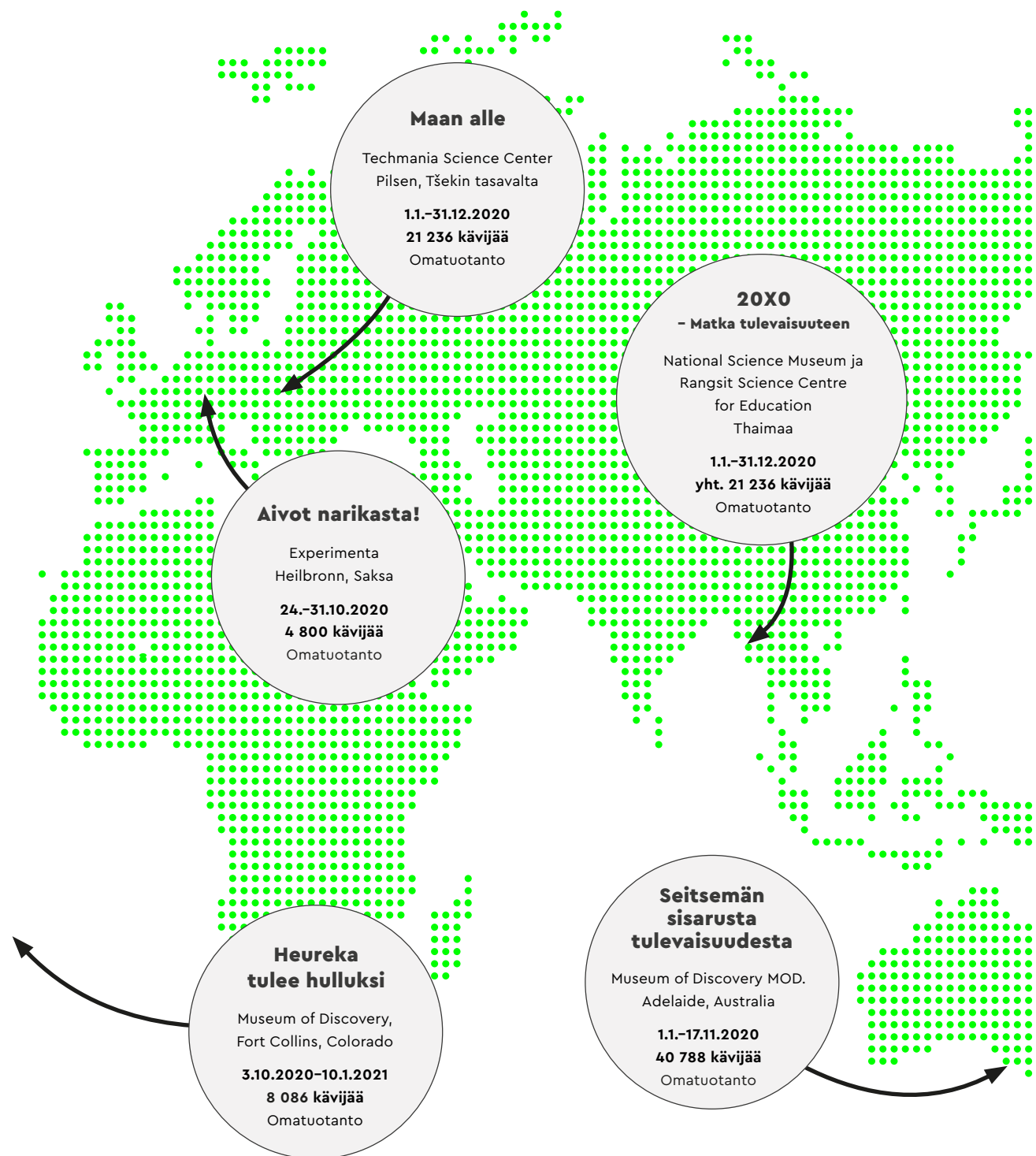
Heureka tulee hulluksi -näyttely jatkaa kiertuetta Pohjois-Amerikassa nimellä Mental Health: Mind Matters. Vuoden 2020 aikana näyttely oli esillä Colorado Museum of Discovery -tiedekeskuksessa. Koronapandemian takia näyttelyn esilläolo peruuntui muissa tiedekeskuksissa.

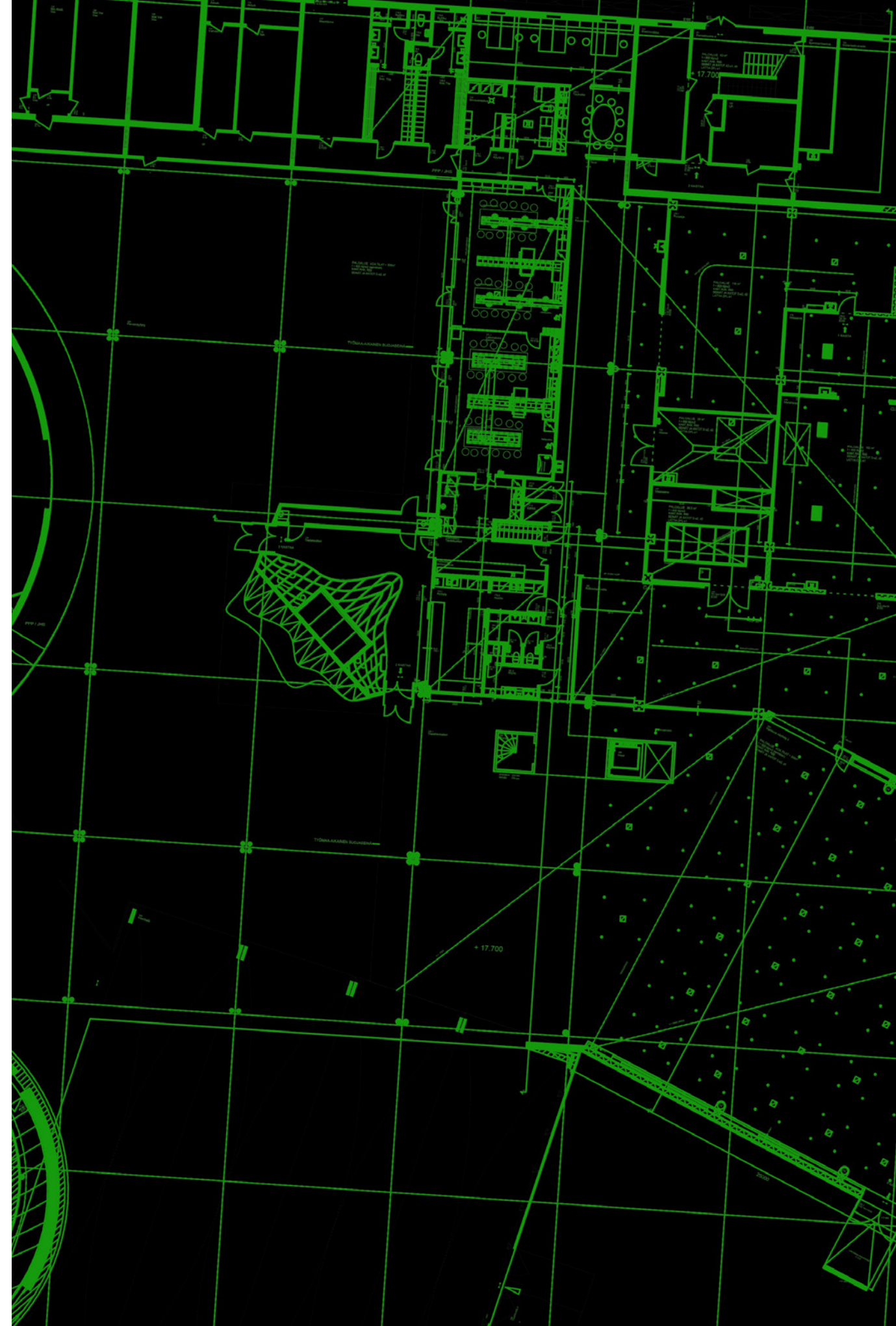
Seitsemän sisarusta tulevaisuudesta -näyttelyn konsepti myytiin vuonna 2019 australialaiselle MOD Museum of Discovery -tiedekeskukselle, joka muokkasi näyttelyn tarinan ja hahmot vuoden 2050 kuivuudesta kärsivän Australian tulevaisuuteen. Näyttely oli tiedekeskuksessa esillä 17.11.2020 asti, mutta koronapandemian ja tiedekeskuksen sulkemisen takia näyttelyyn on voinut tutustua 1.12.2020 alkaen digitaalisesti MOD:n verkkosivuilla. Näyttely voitti Australian museo- ja galleriayhdistyksen palkinnon (Museums and Galleries National Awards) vaihtuvien näyttelyiden kategoriassa ("Highly Commended").

Vuoden 2020 aikana HOP konsultoi ja järjesti työpajoja yhteensä kahdeksalle eri kulttuuri-, tiedekeskus- tai museoalan toimijalle kotimaassa (5) ja ulkomailla (3).

HOP:n vuokraamien ja myymien näyttelyiden kävijämäärät vuonna 2020 (yhteensä 133 026 kävijää)

Heureka, suomalainen tiedekeskus

Tikkurila | PL 166 | 01301 Vantaa

Puh. (09) 85799

info@heureka.fi | www.heureka.fi